

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2000 vp

Hallituksen esitys eduskunnan suostumuksen antamisesta Sonera Oyj:n osakkeista luopu- miseksi

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä toukokuuta 2000 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnan suostumuksen antamisesta Sonera Oyj:n osakkeista luopumiseksi (HE 47/2000 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Samuli Haapasalo, liikenneministeriö
- johtaja Markku Tapio, kauppa- ja teollisuusministeriö
- toimitusjohtaja Aulis Salin ja pääluottamusmies Kari Vilkmann, Sonera Oyj
- toimitusjohtaja Pauli Heikkilä, Digita Oy
- analyytikko Esa Mangeloja, Conventum Oyj.

HALLITUKSEN ESITYS

Eduskunnalta pyydetään suostumusta siihen, että valtio voi tarvittaessa luopua kokonaan omistamistaan Sonera Oyj:n osakkeista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtio omistaa Sonera Oyj:n osakkeista 53,3 prosenttia. Eduskunta on antanut suostumuksensa siihen, että valtion omistusosuus voidaan laskea 34 prosenttiin. Valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä annetun lain mukaan eduskunnan suostumus tarvitaan osakejärjestelyihin, jotka johtaisivat valtion määrävähemmistön hallin-

nan menetykseen eli alle yhden kolmasosan yhtiön kaikista osakkeista ja äänistä laskettuna. Tämän rajan alittamiseen hallitus pyytää eduskunnan suostumusta.

Sonera Oyj:n liiketoiminnan alalla yritysjärjestelyissä ja -liittoutumisissa on tapahtunut ja edelleen tapahtumassa lähivuosina maailmanlaajuisesti nopeaa kehitystä. On syntymässä suuria, kansainvälisiä yrityskokonaisuuksia, joilla

on runsaasti voimavaroja edelleen laajentaa ja kehittää liiketoimintaansa. Yritykset, jotka ovat valinneet pienen strategian, toimivat rajoitetulla alueella elintilastaan ja itsenäisyydestään taistellen.

Sonera Oyj on valinnut laajentumisen ja kansainvälistymisen strategian, jota pidetään oikeana ratkaisuna. Suomen ja Sonera Oyj:n hyvä maine informaatioteknologian kärjessä näkyy Sonera Oyj:n osakkeiden ja samalla valtion omistusosuuden arvossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhtiön liiketoiminta voi edelleen kehittyä johdonmukaisesti käyttäen hyväksi saatavissa olevaa osaamista ja käytettävissä olevia taloudellisia mahdollisuuksia. Näin valtion omistuksen arvoa voidaan kasvattaa valtiontalouden ja koko kansantalouden hyödyksi. Valtio voi luopua omistuksestaan vaihteittain, kun markkinat ovat otolliset tai kun se on tarpeen lupaavien yritysjärjestelyjen vuoksi. Tämä ei tarkoita sitä, että valtion tulisi luopua omistuksestaan jossain aikataulussa.

Sonera Oyj:n liiketoiminnan strateginen merkitys valtiolle on vähentynyt. Valtiolla ei ole erityisen painavaa tarvetta omistaa yhtiötä, joka toimii kilpaillussa ympäristössä, vaan omistuksen merkitys on lähinnä sijoituksen arvossa ja tuotossa. Valtuudet valtion omistusosuuden alentamiseen antavat mahdollisuuksia erilaisin järjestelyin kehittää yhtiön liiketoimintaa ja parantaa sen kilpailukykyä. Nykyisessä toimintaympäristössä on oltava valmiuksia nopeaan päätöksentekoon. Muutoin Sonera Oyj saattaa pudota alansa eturivin yritysten joukosta ja joutua voimakkaampien yhtiöiden haltuun. Valtuudet vahvistavat neuvottelutaustaa yritysjärjestelyissä. Myös markkinoiden suhtautumisen kannalta on perusteltua, että omistuspohjaa on mahdollisuus laajentaa.

Valiokunnan mielestä Sonera Oyj:stä saatavia tuloja tulee osittain käyttää elinkeinorakenteen ja yritystoiminnan kehittämiseen sekä tutkimukseen ja koulutukseen, koska niillä vahvistetaan kansantalouden perustaa ja edistetään työllisyyttä.

Sonera Oyj tarjoaa paikallispuhelupalveluja lähinnä Itä- ja Pohjois-Suomen haja-asutusalueilla. Sonera Oyj:llä voidaan katsoa olevan tässä yhteiskunnallista palvelutehtävää, koska liiketoimintaperiaatteella toimivilla muilla alan yrityksillä ei ole ollut erityistä mielenkiintoa hoitaa harvaanasuttujen alueiden heikommin kannattavia telepalveluita. Valiokunta kiinnittää huomiota telemarkkinalain säännökseen, jonka mukaan valtioneuvoston velvollisuutena on harjoittamallaan hallintotoiminnalla huolehtia, että televerkkoja ja telepalveluita on kohtuullisin ehdoin kaikkien käyttäjien saatavilla koko maassa. Valtioneuvoston tulee tarvittaessa käyttää sille telemarkkinalaissa annettuja valtuuksia.

Valiokunta kiinnittää huomiota vielä merkittäviin veroseuraamuksiin, jotka voimassa olevan lainsäädännön mukaan aiheutuvat PT:n Eläkesäätiön jakamisesta, kun valtion omistusosuus laskee alle 50 prosentin. Valiokunta pitää tärkeänä selvittää tarve muuttaa lainsäädäntöä, jotta kohtuuttomilta veroseuraamuksilta vältytään tässä tapauksessa ja vastaisuudessa mahdollisissa muissa vastaavissa tapauksissa.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että hallituksen esitys hyväksytään.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Leena Luhtanen /sd	Pekka Kuosmanen /kok
vpj.	Mauri Salo /kesk	Jari Leppä /kesk
jäs.	Jouni Backman /sd	Mika Lintilä /kesk
	Klaus Hellberg /sd	Antti Rantakangas /kesk
	Susanna Huovinen /sd	Ola Rosendahl /r
	Mikko Immonen /vas	Juhani Sjöblom /kok
	Reijo Kallio /sd	vjäs. Jouni Lehtimäki /kok (osittain)
	Marja-Leena Kemppainen /skl	Veijo Puhjo /vas.
	Kalervo Kummola /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

On oikein, että valtio luo edellytyksiä Soneran liiketoiminnan kehittymiselle. Keskeinen osa tässä on taitava valtion omistajapolitiikka. Valtion Sonera-omistuksen kahdella ensimmäisellä myynnillä on parannettu yhtiön toiminnan myönteistä kehitystä. Samalla valtio on itse hyötynyt kehityksestä, kun jäljelle jääneen omistuksen arvo on noussut yli myyntiä edeltäneiden tasojen.

Valtiolla on edelleen selkeät perusteet omistussuutensa laskulle Sonerasta. Sen sijaan omistusvaltuuden laskeminen nolnaan, kuten hallituksen esityksessä ja talousvaliokunnan lausunnossa esitetään, ei tässä tilanteessa ole välttämätöntä. Päinvastoin pienehkön, kuten yhdeksän prosentin osuuden jättäminen valtiolle Sone-

rasta olisi kansallisesti järkevää. Odotusarvot Soneran arvon kehityksen suhteet ovat edelleen korkeat.

Edellä mainittu yhdeksän prosentin omistusosuus Sonerasta turvaisi valtiolle mukanaolon kehittyvällä ja strategisesti tärkeällä tietoliikennetoimialalla. Lisäksi se antaisi valtiolle paremman mahdollisuuden olla mukana tukemassa uuden aikaisten tietoverkkojen rakentumista koko maahan.

Mielipide

Ehdotamme,

että edellä esitetyt näkökulmat otetaan huomioon valtiovarainvaliokunnan mietintöä laadittaessa.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2000

Mauri Salo /kesk
Marja-Leena Kemppainen /skl
Jari Leppä /kesk

Mika Lintilä /kesk
Antti Rantakangas /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Sonera Oyj on hyvin menestyvä valtionyhtiö, joka tuottaa yhteiskunnan peruspalveluja ja vastaa suurelta osin koko maan tietoliikenneverkkoista. Vaikka kilpailu- ja markkinatilanne on tällä alalla paljon muuttunut uuden tekniikan kehittymisen myötä, valtion ohjausta tarvitaan edelleen, jotta peruspalvelut olisivat tasapuolisesti saatavissa kaikissa osissa maata ja kaikille väestöryhmille kohtuulliseen hintaan.

Uudenaikaisten tietoliikenneverkkojen, ns. laajakaistaverkkojen rakentaminen koko maahan on myös turvattava.

Kun Soneraa on ryhdytty yksityistämään, näihin kysymyksiin liittyviä ongelmia ei ole riittävästi hyvin selvitetty. Telemarkkinalain kirjain ja henkikin vaativat nimenomaan tämän asian selvittämistä ennen uusia päätöksentekoa, jotta lain tarkoitus toteutuisi. Telemarkkinalaissaan sanotaan: "Valtioneuvoston velvollisuutena on harjoittamallaan hallintotoiminnalla huolehtia, että televerkkoja ja telepalveluita on kohtuullisin ehdoin kaikkien käyttäjien saatavilla koko maassa."

Telemarkkinalain tarkoituksena on ollut taata hyvin toimiva tietoverkkojärjestelmä kaikkialle

isänmaahamme ja kaikkien väestöryhmiemme saataville. Siksi oman maamme tietojärjestelmien kehittäminen tulee tapahtua kotimaisen päätöksenteon myötävaikutuksella. Vaikka valtiojohtoinen Sonera on kansainvälisesti vahva tietojärjestelmien kehittäjäyhtiö, ei sen päätöksentekoa tietojärjestelmiemme kehittämisen suhteen tietojärjestelmiemme toteuttamisen varsinaisena kansallisena välineenä saa päästää lisämyyntivaltuuksin ulkomaille, mihin nyt tuore ranskalaiseen omistukseen siirtyneen brittiläisen matkapuhelinoperaattorin Orangen esittämä Soneran ostotarjous viittaa.

Esitetty lisäyksityistämispyyntö ei ole tuonut mitään selvyttä myöskään henkilöstön epävarmaan asemaan.

Näistä syistä eduskunnan ei tulisi antaa hallitukselle valtuuksia valtion määrävähemmistöasemasta luopumiseen Sonera Oyj:ssä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että hallituksen esitys tulisi hylätä.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2000

Veijo Puhjo /vas